

Warszawa, 19 lutego 2020 r.

Stanowisko Polskiego Komitetu Energii Elektrycznej dotyczące rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Sprawiedliwej Transformacji

Polski Komitet Energii Elektrycznej (PKEE) z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST), instrumentu kluczowego z punktu widzenia przeprowadzenia w Polsce transformacji energetycznej. Wynika to z faktu, iż koszty inwestycji w polski sektor energetyczny niezbędne do zrealizowania transformacji sięgają 179-206 mld euro¹. Wymaga to zatem adekwatniejszych działań dostosowanych do faktycznych potrzeb transformacji. Dlatego też mechanizm podziału obciążeń, właściwe powiązanie z innymi istniejącymi funduszami oraz proponowanym FST będą niezbędne dla wsparcia silnie uzależnionych od węgla państw członkowskich na ich drodze ku transformacji.

Budżet powinien być znacząco większy i utworzony z nowych środków

Pomimo, że przewidziany na Fundusz Sprawiedliwej Transformacji budżet 7,5 mld euro jest krokiem we właściwym kierunku, środki dostępne w ramach pierwszego filaru, jakim jest FST, muszą zostać znacząco zwiększone. Proponowana kwota jest bowiem zdecydowanie za mała w porównaniu do potrzeb finansowych transformacji energetycznej państw członkowskich silnie uzależnionych od węgla i o PKB per capita poniżej średniej unijnej. PKEE wzywa, zatem unijnych legislatorów do znaczącego zwiększenia budżetu w ramach pierwszego filaru o nowe środki.

PKEE podkreśla także potrzebę zmiany art. 6 (2) projektu rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, ponieważ FST nie powinien być tworzony kosztem funduszy ERDF czy ESF+. Biorąc pod uwagę, że głównymi beneficjentami ERDF są państwa członkowskie potrzebujące największego wsparcia finansowego, przekierowanie tych środków na wzmocnienie Funduszu Sprawiedliwej Transformacji najprawdopodobniej miałyby skutki przeciwne do zamierzonych. Mogłoby to bowiem zniechęcić państwa członkowskie do korzystania ze wsparcia oferowanego przez FST i spowodować ograniczenie zakresu przedsięwzięć realizowanych w ramach instrumentu.

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji powinien zapewniać wsparcie głównie regionom silnie uzależnionym od węgla i o PKB per capita poniżej średniej unijnej

PKEE z zadowoleniem odnosi się do ambicji Komisji Europejskiej w zakresie zapewnienia sprawiedliwego, wyważonego i sprawnego podziału środków z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Niemniej, zwracamy uwagę, że nałożenie jakiegokolwiek ograniczenia maksymalnego, podważy zasadność przyjętej metodyki, której głównym celem jest wyłonienie regionów mających do pokonania najtrudniejszą ścieżkę ku neutralności klimatycznej. Dlatego też wzywamy unijnych legislatorów do usunięcia ograniczenia występującego w Załączniku I punkt (b). Ponadto PKEE uważa, że wielkość przedstawiona w Załączniku I punkt (a) (ii) dotycząca zatrudnienia w sektorze węgla kamiennego i brunatnego powinna zostać znacząco zwiększona, by służyła głównemu celowi Funduszu, którym jest wspieranie transformacji energetycznej w regionach uzależnionych od węgla. Zmiana wyżej wymienionych kryteriów umożliwi identyfikowanie regionów o największych potrzebach finansowych wynikających ze stopniowego wygaszania działalności związanych z gospodarką węglową. Dlatego też wskaźnik wielkości zatrudnienia w sektorze węgla kamiennego

¹ CAKE, *Scenariusze niskoemisyjnego sektora energii w Polsce i UE w perspektywie roku 2050, 2019*, dostępny pod linkiem: http://climatecake.pl/wp-content/uploads/2019/11/CAKE_energy-model_EU_low_emission_scenarios_streszczenie_final_cover.pdf

PKEE

Polski Komitet Energii Elektrycznej
Polish Electricity Association

i brunatnego powinien ulec zwiększeniu z 25% do 50%. Z kolei wykaz regionów kwalifikujących się do wsparcia powinien zostać zawężony tak, by 80% środków FST mogło być udostępnione regionom górniczym stojącym przed największymi wyzwaniami transformacyjnymi.

Intensywność pomocy – kluczowy czynnik dla regionów górniczych

Nie ulega wątpliwości, że dążenie do osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej będzie wymagało wprowadzenia znacznych zmian w działalności przedsiębiorstw, powodowanych wyłącznie wymogami polityki klimatycznej. Dlatego też w następstwie tych działań należy przyjąć całkowicie nowy zbiór zasad pomocy publicznej w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

Zgodnie z zasadą reguł intensywności pomocy, przyjętą przez Europejski Bank Inwestycyjny w Pakiecie Transformacji Energetycznej, PKEE podkreśla potrzebę zastosowania podobnych rozwiązań w ramach FST.

Ponadto by Fundusz stał się bardziej efektywny i spójny, maksymalny poziom pomocy z tego instrumentu powinien zostać zrównany z wynoszącym 75% maksymalnym poziomem finansowania z Pakietu Transformacji Energetycznej EBI.

Zakres wsparcia powinien być skupiony na odnawialnych źródłach energii

Polski sektor energetyczny z zadowoleniem przyjmuje możliwość wspierania inwestycji w odnawialne źródła energii (OZE). Jednakże zwracamy uwagę na fakt, że te technologie są wciąż kapitałochłonne i wymagają znaczących nakładów inwestycyjnych. Dlatego też podkreślamy potrzebę utrzymania szerokiej gamy działalności zgodnych z propozycją znajdującą się w art. 4 i art. 7(2)(h) projektu rozporządzenia ustanawiającego Fundusz Sprawiedliwej Transformacji.

Ponadto, aby Fundusz umożliwiał realizację największych i najbardziej znaczących inwestycji dostosowanych do potrzeb transformacji, FST powinien wspierać również przedsiębiorstwa niebędące MŚP. Wynika to z faktu, iż inwestycje o małej skali mogą nie wiązać się z tak znaczącymi korzyściami społecznymi i gospodarczymi płynącymi z możliwości tworzenia nowych miejsc pracy, jakie mogą stwarzać duże projekty OZE.

Plany sprawiedliwej transformacji czy krajowe plany na rzecz energii i klimatu - który harmonogram obowiązuje?

Zgodnie z art. 7(1) projektu rozporządzenia powołującego Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, terytorialny plan sprawiedliwej transformacji powinien obejmować „dotknięte terytorium lub terytoria odpowiadające poziomowi 3 wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych («regiony na poziomie NUTS 3»”.

Choć popieramy pomysł prowadzenia spójnej polityki, proponowane działania mogą być niewykonalne. Uważamy, że opracowywanie planów sprawiedliwej transformacji na poziomie NUTS 2 będzie sensowniejsze z ekonomicznego i administracyjnego punktu widzenia. Należy uwzględnić, bowiem, że władze centralne odpowiedzialne za krajowe plany na rzecz energii i klimatu (KPEiK) mają lepsze możliwości całościowej oceny lokalnych potrzeb i wyzwań związanych z transformacją. W związku z tym, plany sprawiedliwej transformacji powinny być opracowywane na szczeblu władz centralnych. Ponadto niejasne pozostaje, jak byłby stosowany art. 7(2) (a) propozycji FST biorąc pod uwagę, że nowy terytorialny plan sprawiedliwej transformacji mógłby nieco zmieniać ambicje zapisane w KPEiK. Biorąc pod uwagę to, że KPEiK będą weryfikowane co dwa lata, może wystąpić brak koordynacji. Dlatego też zwracamy się do Komisji Europejskiej z prośbą o wyjaśnienie procesu technicznego i wzajemnych powiązań pomiędzy poszczególnymi planami.